

Bałtowski Park Jurajski

Bałtów to niewielka, jeszcze do niedawna mało znana miejscowość w pobliżu Ostrowca Świętokrzyskiego. Ostatnio stało się o niej głośno. Gmina znalazła wspaniały sposób na wypromowanie się nie tylko w kraju, ale i zagranicą. W 2004 r., dzięki inicjatywie Stowarzyszenia DELTA i Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Bałtów *Bałt*, powstał Bałtowski Park Jurajski — pierwsza i jedyna w Polsce plenerowa ekspozycja dinozaurów, będąca główną atrakcją dla przyjeżdżających do Bałtowa turystów i szkolnych wycieczek. Bałtowski Park Jurajski powstał na bazie odkryć Gerarda Gierlińskiego — pracownika Muzeum Geologicznego Państwowego Instytutu Geologicznego, który w 2001 r. znalazł na terenie Bałtowa tropy jurajskich dinozaurów.

Bałtowski Park Jurajski to przedsięwzięcie komercyjne, ale ze wszech miar zasługujące na rozpropagowanie wśród szerokiego kręgu społeczeństwa. Przede wszystkim z uwagi na jego walory dydaktyczne. Niewątpliwie jest to największa atrakcja dla dzieci, ale można by było sobie życzyć, aby każdy absolwent studiów na kierunku geologicznym miał taką wiedzę o dinozaurach, jaką można zdobyć wędrując po Bałtowskim Parku Jurajskim.

Zwiedzanie parku jest swoistą wędrówką w czasie od kambru aż po neolit. Wzdłuż trasy ustawione są tablice informacyjne z krótkimi, ale rzetelnymi opisami poszczególnych okresów geologicznych, mapą rozmieszczenia ówczesnych kontynentów i oceanów oraz ilustracjami niektórych, charakterystycznych dla danego okresu organizmów, a także wybranymi modelami kręgowców lądowych żyjących w różnych okresach, poczynawszy od dewońskiej ichtiostegi. Są też i karbońskie ważki. Oczywiście, jak na park jurajski przystało, największą atrakcją są w nim rozmieszczone wzdłuż ścieżki spacerowej modele czterdziestu dinozaurów naturalnej wielkości (ryc. 1 i 3), od dinozaurów późnotriasowych po giganty kredowe. Nie brakuje typowo polskich akcentów, którymi są modele dilofozaura czy kentrozaura. Są zarówno czworonogi, jak i gady latające. Każdemu z nich towarzyszy stosowna tablica z nazwą zwierzęcia oraz opisem jego trybu życia.

Rekonstrukcje dinozaurów zostały wykonane z dużą dbałością o możliwie jak najdokładniejsze odtworzenie ich naturalnego wyglądu. Robią one naprawdę duże wrażenie, a z pewnej odległości wyglądają jak prawdziwe. Oczywiście, kolorystyka dinozaurów jest w dużym stopniu tylko odzwierciedleniem naszych wyobrażeń. Wzięto przy tym pod uwagę barwy współczesnych zwierząt, prowadzących podobny tryb życia. Twórcą wszystkich modeli znajdujących się w Bałtowskim Parku Jurajskim jest pan Krzysztof Kuchnio, którego modele dinozaurów znajdują się już w kilku miejscach na świecie.

Wycieczka po świecie wymarłych kręgowców rozpoczyna się od modelu ichtiostegi, a na końcu trasy znajduje się rekonstrukcja obozowiska człowieka epoki neolitu (ryc. 2). Jest to nawiązanie do znajdującej się nieopodal neolitycznej kopalni krzemieni w Krzemionkach Opatowskich.

Cała oprawa przedsięwzięcia sprawia, że zwiedzanie Bałtowskiego Parku Jurajskiego staje się doskonałą lekcją o życiu na Ziemi w minionych epokach. Zwiedzanie może odbywać się indywidualnie lub grupowo. Przewodnicy opowiadają o dinozaurach i ich środowisku życia.

Po przejściu całej trasy (czas przejścia z przewodnikiem zajmuje około 1 godziny) na dzieci czeka dobrze wyposażony plac zabaw. Można na nim odkopać szkielet tyranozaura (ryc. 4), wdrapać się na grzbiet iguanodona, a nawet znaleźć się w paszczy tyranozaura, co jest atrakcją nie tylko dla dzieci (ryc. 5).

Warto zaznaczyć, że usługi przewodnika na terenie Parku Jurajskiego są bezpłatne, a program każdej wycieczki może być dopasowany do wymagań poszczególnych grup.

W obrębie parku znajduje się także Muzeum Jurajskie. Wystawionych jest tam około 200 okazów skamieniałości wieku głównie jurajskiego: amonity, belemnity, małże, jeżowce, gąbki i ramienionogi. Wyeksponowano też tropy dinozaurów z obszaru świętokrzyskiego.

Działalność dydaktyczna w obrębie Bałtowskiego Parku Jurajskiego nie ogranicza się tylko do oprowadzania po parku i muzeum. Odbywają się tu również warsztaty dla dzieci: rozpoznawanie skamieniałości, malowanie figurek amonitów i dinozaurów. Chętni mogą również zabawić się w poszukiwaczy złota.

Cennym uzupełnieniem działalności Bałtowskiego Parku Jurajskiego jest trasa przyrodnicza, na której można zapoznać się z tropami dinozaurów, a także zjawiskami krasowymi regionu.

Bałtowski Park Jurajski jest przykładem bardzo udanego połączenia przedsięwzięcia typowo komercyjnego z działalnością edukacyjną. Właśnie działalność edukacyjna jest powodem, dla którego warto rozpropagować Bałtowski Park Jurajski w społeczeństwie. Informacja o nim powinna dotrzeć do wszystkich szkół i biur turystycznych, aby prezentowana w parku wiedza o geologicznej przeszłości ziem polskich mogła być dostępna dla każdego chętnego.

Surowy krytyk dopatry się na pewno uproszczeń, niedociągnięć czy drobnych błędów. Należy na nie zwrócić uwagę przewodnikom, którzy z pewnością odpowiednio zareagują. Sam zauważyłem, że na tytułowej planszy, organizacyjna jednostka, w skład której wchodzi Bałtowski Park Jurajski nosi imię W. Kraszewskiego, a nie W. Karaszewskiego. Mam nadzieję, że do tej pory ta ważna przecież nazwa została poprawiona.

Bałtowski Park Jurajski jest dobrą promocją geologii i bardzo dobrze wpisuje się w nowoczesny model edukacji ekologicznej. Jednak wkrótce będzie musiał rozszerzyć swą ofertę edukacyjną, przybędzie bowiem konkurencyjny park w Nowinach Wielkich pod Gorzowem Wielkopolskim, którego uruchomienie planowane jest na wiosnę tego roku.

Włodzimierz Mizerski
Serwis fotograficzny na str. 90

Bałtowski Park Jurajski (patrz str. 107)

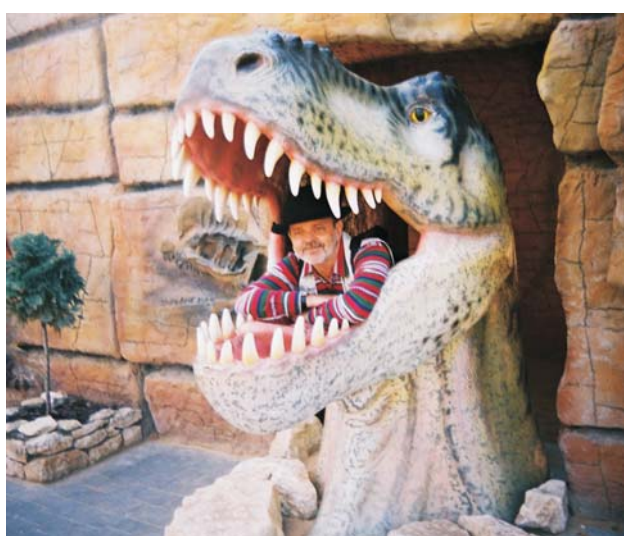
Ryc. 1. Stado vulkanodonów. Ryc. 2–4. Arch. Stow. DELTA

Ryc. 4. Odkopywanie szkieletu tyranozaura na placu zabaw

Ryc. 2. Fragment obozowiska człowieka z epoki neolitu

Ryc. 5. W paszczy tyranozaura. Fot. A. Mizerska

Ryc. 3. Fragment Bałtowskiego Parku Jurajskiego